

O‘ZBEKISTONDA OILA SIYOSATINING SHAKLLANISHI.

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2026-20-58-61>

Abdurayimov Sardorbek Odiljon o‘g‘li

University of Business and Science universiteti,
Pedagogika va psixologiya kafedrası o‘qituvchisi. (PhD)
Email: sardorabdurayimov33@gmail.com

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada O‘zbekistonda oila siyosatining shakllanishi va rivojlanish bosqichlari, davlat tomonidan oilani qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlar hamda bolalarni zo‘ravonlikdan himoya qilishga doir yangi mexanizmlar tahlil qilinadi. Xususan, professional tutingan oila institutining joriy etilishi, ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalar bilan ishlash tizimi va oilaviy farovonlikni oshirishga qaratilgan strategik yo‘nalishlar yoritib beriladi. Tadqiqot natijalari oila institutini mustahkamlash jamiyat barqarorligining muhim omili ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Oila siyosati, oila instituti, ijtimoiy himoya, bolalar huquqlari, professional tutingan oila, demografik rivojlanish, an‘anaviy qadriyatlar, davlat ijtimoiy siyosati, reabilitatsiya, ijtimoiy xizmatlar.

ФОРМИРОВАНИЕ СЕМЕЙНОЙ ПОЛИТИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируются этапы формирования и развития семейной политики в Узбекистане, меры, принимаемые государством для поддержки семьи, и новые механизмы защиты детей от насилия. В частности, освещаются вопросы создания профессионального института семьи, системы работы с детьми, нуждающимися в социальной защите, и стратегических направлений, направленных на повышение благополучия семьи. Результаты исследования показывают, что укрепление института семьи является важным фактором стабильности общества.

Ключевые слова: Семейная политика, институт семьи, социальная защита, права детей, профессиональная семья, демографическое развитие, традиционные ценности, государственная социальная политика, реабилитация, социальные услуги.

THE FORMATION OF FAMILY POLICY IN UZBEKISTAN

ABSTRACT

This article analyzes the stages of formation and development of family policy in Uzbekistan, measures taken by the state to support the family, and new mechanisms to protect children from violence. In particular, the introduction of a professional family institution, a system of working with children in need of social protection, and strategic directions aimed at increasing family well-being are highlighted. The results of the study show that strengthening the family institution is an important factor in the stability of society.

Keywords: Family policy, family institution, social protection, children's rights, professional family, demographic development, traditional values, state social policy, rehabilitation, social services.

Oila jamiyatning eng muhim ijtimoiy institutlaridan biri bo‘lib, shaxsning shakllanishi, ijtimoiylashuvi va ma‘naviy kamolotida muhim rol o‘ynaydi. O‘zbek

xalqining milliy qadriyatlarida oila doimo muqaddas maskan sifatida e'tirof etilib kelgan. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda oilani qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylantirildi. Bugungi globallashuv sharoitida oilaviy munosabatlarni mustahkamlash, bolalarni himoya qilish va ijtimoiy xavf omillarining oldini olish dolzarb vazifaga aylandi. Shu sababli oila siyosatini takomillashtirishga qaratilgan yangi strategiyalar ishlab chiqilmoqda.

O'zbekiston jamiyatida oila ijtimoiy institut sifatida asosiy qadriyat hisoblanadi. Shuning uchun davlat siyosatida “oila” markaziy mavzu sifatida alohida yo'nalish sifatida qaraladi. Oila siyosati — bu davlat tomonidan oilani mustahkamlash, uning ijtimoiy-iqtisodiy, ma'naviy madaniy sharoitlarini yaxshilash, ayollar va bolalar manfaatini himoya qilishga qaratilgan tizimli strategik chora-tadbirlar majmui. Aynan O'zbekistonda oila siyosatining shakllanishi bo'yicha Prezidentimizning 2026–2030-yillarga mo'ljallangan Bolalarni zo'ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida 24.12.2025 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni imzolandi. Farmonga muvofiq O'zbekistonda professional tutingan oila xizmati yo'lga qo'yiladi.

Bu Prezidentning “2026–2030-yillarga mo'ljallangan Bolalarni zo'ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida”gi farmonida belgilandi. 2026-yil 1-fevraldan boshlab:

-zo'ravonlik natijasida oilasidan olingan va o'ziga nisbatan zo'ravonlik sodir etilishi xavfi ostida bo'lgan, shuningdek, ijtimoiy jihatdan xavfli ahvolda bo'lgan bolalar uchun professional tutingan oila xizmati yo'lga qo'yiladi. Bunda:

1) professional tutingan oilani tashkil etishga nomzodlar zo'ravonlikdan jabrlangan va o'ziga nisbatan zo'ravonlik sodir etilishi xavfi ostida bo'lgan, shuningdek, ijtimoiy jihatdan xavfli ahvolda bo'lgan bolalardagi zo'ravonlik natijasida olingan ruhiy jarohatning salbiy ta'sirini kamaytirish, xulq-atvoridagi og'ishishlarni yoki oila a'zolari, tengdoshlari bilan munosabatlaridagi buzilishlarni va ularning oqibatlarini bartaraf etishga qaratilgan ijtimoiy-reabilitatsiya dasturlari asosida o'qitiladi;

2) zo'ravonlik natijasida oilasidan olingan ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalar professional tutingan oilaga “Inson” ijtimoiy xizmatlar markazlari va mazkur oilalar o'rtasida tuzilgan shartnoma asosida joylashtiriladi;

3) professional tutingan oilaga har bir joylashtirilgan bolani parvarishlash uchun har oyda Ijtimoiy himoya davlat jamg'armasi mablag'lari hisobidan mehnatga haq to'lash eng kam miqdorining 2 baravari miqdorida (2 mln 542 ming so'm) mablag' to'lab boriladi;

4) professional tutingan oilaga joylashtirilgan har bir bolaning yashash xarajatlari uchun Ijtimoiy himoya davlat jamg'armasi mablag'lari hisobidan qonunchilik hujjatlariga muvofiq oilaviy bolalar uyi tarbiyalanuvchilarining yashash xarajatlari uchun belgilangan miqdorlarda mablag' ajratiladi;

-dastlab Qashqadaryo, Navoiy va Xorazm viloyatlarida, 2026-yil yakuniga qadar respublikaning boshqa hududlarida ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalar uchun

Ijtimoiy himoya milliy agentligi tizimida kichik hajmli ijtimoiy ko‘mak markazlari faoliyati yo‘lga qo‘yiladi.

Shuningdek O‘zbekistonda oila siyosatining shakllanishi asosiy maqsadlari oila institutini mustahkamlash, demografik rivojlanishni rag‘batlantirish, oila farovonligini oshirish, yosh avlodni tarbiyalash va an‘anaviy oilaviy qadriyatlarni saqlash hamda yoshlarga, kattalarga yordam ko‘rsatishdan iborat bo‘lib, buning uchun huquqiy asoslar takomillashtirilmoqda va samarali yordam tizimi yaratilmoqda.

Asosiy Maqsadlar:

1. **Oila institutini mustahkamlash:** Oila davlat va jamiyat taraqqiyotining asosiy bo‘g‘ini ekanligini ta’kidlash, uning huquqiy va institutsional asoslarini takomillashtirish.

2. **Demografik rivojlanishni qo‘llab-quvvatlash:** Tug‘ilishni rag‘batlantirish va oilalarning barqaror rivojlanishiga ko‘maklashish.

3. **Oila farovonligini oshirish:** Oilalarning iqtisodiy, ijtimoiy va ma’naviy holatini yaxshilash, ularga moddiy va konsultatsion yordam ko‘rsatish.

4. **Yosh avlodni tarbiyalash:** O‘sib kelayotgan yosh avlodning xarakteri va hayotiy qadriyatlarini shakllantirish, ularning jamiyatda o‘z o‘rnini topishiga ko‘maklashish.

5. **An‘anaviy qadriyatlarni saqlash:** Jamiyatda ma’naviy-axloqiy muhitni yaxshilash, oilalarda an‘anaviy qadriyatlarni saqlash va targ‘ib qilish.

6. **Katta avlodni qo‘llab-quvvatlash:** Keksalarga g‘amxo‘rlik qilish va ularning ijtimoiy himoyasini ta’minlash.

Buning uchun amalga oshirilayotgan ishlar:

- Oilani mustahkamlashga qaratilgan konsepsiyalar va “Yo‘l xaritalari” qabul qilinmoqda.

- Fundamental va amaliy tadqiqotlar olib borilmoqda.

- Oilalarga ta’sirchan metodik va amaliy yordam ko‘rsatish tizimi yaratilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekistonda oila siyosati izchil va tizimli ravishda rivojlanib bormoqda. Davlat tomonidan qabul qilinayotgan strategiyalar, jumladan professional tutingan oila institutining joriy etilishi, bolalar huquqlarini himoya qilish va ijtimoiy rehabilitatsiya tizimini kuchaytirishga xizmat qilmoqda. Oila institutini mustahkamlash, yosh avlod tarbiyasi, demografik barqarorlik va an‘anaviy qadriyatlarni saqlash bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar jamiyatning ijtimoiy barqarorligini ta’minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida ham oila siyosatini ilmiy asosda rivojlantirish va amaliy yordam mexanizmlarini kengaytirish dolzarb bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 24.12.2025-yildagi “2026–2030-yillarga mo‘ljallangan Bolalarni zo‘ravonlikning barcha shakllaridan himoya qilish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi Farmoni.

2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent, 2023.
3. O‘zbekiston Respublikasi Oila kodeksi. — Toshkent: Adolat, 2024.
4. O‘zbekiston Respublikasi “Bolalar huquqlarining kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonuni.
5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O‘zbekiston, 2022.
6. Abdullaeva M.B. Oila psixologiyasi. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
7. Ijtimoiy himoya milliy agentligi materiallari va statistik ma’lumotlari.